

Frans Tilburgs (1889) actief in het Haagse verenigingsleven en kunstverzamelaar?

door Huub Tilburgs

Frans (Franciscus Johannes Cornelis) Tilburgs werd op 27 juni 1889 in Woensel geboren als zoon van Frans Tilburgs en Johanna Penson. Hij was kleermaker. Hij trouwde in 1911 in Eindhoven met Maria Roijackers. Frans had van zijn vader de belangstelling voor het theater geërfd. Toen hij nog in Brabant woonde trad hij regelmatig op met zijn zus Wilhelmina (1888-1987) als zangduet.

De Meierijsche Courant van zaterdag 15 februari 1908 publiceerde het volgende bericht: "Valkenswaard. Was de tooneelvereniging "de Vriendschap" alhier gevestigd in het Café van den heer J. Jansen-Jaspers vernemens om morgen haren aangekondigden wedstrijd te geven in duetten, thans kan wegens ziekte van een paar executanten deze wedstrijd niet doorgaan. Om het publiek en honoraire leden toch eene genotvollen avond te verschaffen, heeft deze vereniging thans voor morgenavond geëngageerd de heeren Th. S., F. T. (red. Frans Tilburgs) en mejuffrouw Wilha. Tilburgs. Zijn genoemde heeren op verschillende wedstrijden met medailles bekroond, ook mej. Wilha. trad eveneens uit een wedstrijd èn door de jury èn door het publiek met lauweren bekroond. Hare gracieuse verschijning op het tooneel inspireert terstond het publiek, terwijl zij over een welluidend ongedwongen stemorgaan beschikt. Wij twijfelen dan ook geenszins of genoemde vereniging zal met het engageeren van dit trio ruimschoots succes inoogsten."

In 1911 schreef De Echo: Sint Oedenrode 8 januari. "Voor eene overvolle zaal werd heden de 1e wedstrijd in duetten gehouden, waaraan door zeven paren werd deelgenomen en die uitgeschreven was door de fanfare "Nos Jungit Apollo". (...) De 3e prijs viel ten deel aan mej. en mijnh. W. en F. Tilburgs te Eindhoven, die "Een schrijver in angst" vertolkten. (...) Het publiek heeft zich kostelijk geamuseerd en zal zeker bij den 2e wedstrijd over 14 dagen niet minder talrijk aanwezig zijn. (...)"

"Een schrijver in angst" is een komisch duet, vol met misverstanden en pijnlijke situaties, rond 1900 geschreven door Solser & Hesse, die wel gezien worden als de voorgangers van Snip & Snap.

In 1919 verhuisde Frans met zijn vrouw en drie kinderen naar Den Haag. In de jaren 1930 was hij in de Haagse vereniging "Ons Brabant" actief als acteur en regisseur. Vanaf 1932 was hij tevens voorzitter van de vereniging, die toneel, revues, dansavonden, boerenbals en carnavalsactiviteiten organiseerde voor Hagenaars met een Brabantse achtergrond. De Haagsche Courant deed er in een vooroorlogse stijl verslag van.

Haagsche Courant, 15 oktober 1930

De Noordbrabantsche vereniging "Ons Brabant", steunende op neutralen grondslag en zich ten doel stellende de Noordbrabantsche karaktertrekken, n.l. gemoedelijkheid en kameraadschap hoog te houden en door gepaste vermaken elkander het leven aangenaam te maken, houdt 2 november a.s. ter gelegenheid van haar 5-jarig bestaan een groote feestelijke bijeenkomst voor de leden en donateurs der vereniging in het feestlokaal "Willemstraat".

Opgevoerd zal worden de revue "Zand er over" in drie bedrijven van F.J. Tilburgs. De revue draagt een geheel Brabantsch karakter en zal in Brabantsch dialect ten gehore worden gebracht. Na opvoering van de revue zal de bijeenkomst met een bal worden besloten.

Er is een feestcomité, dat zich met de voorbereidende werkzaamheden van den avond belast heeft. Als voorzitter fungeert de heer F.J. Tilburgs; als secretaris de heer J. v.d. Meer en als penningmeester de heer J.N. Antonissen.

Haagsche Courant, 16 december 1930

Voor een stampvolle zaal, terwijl nog zeer velen geen toegang konden verkrijgen, heeft de Noordbrabantsche vereen. "Ons Brabant" Zondagavond in het gebouw "Musica" aan de Delftschelaan ten tweeden male met een enorm succes de revue "Zand er over" in drie bedrijven van F.J. Tilburgs opgevoerd. De heeren L. Kennis en H. Votel, die weder de hoofdrollen vervulden, waren in hun

komisch optreden onverbeterlijk. Zij deden het publiek aanhoudend schaterlachen. Zeer veel applaus viel hun dan ook ten deel. Het ballet en de poppendans, ingestudeerd door mej. C.A. van Dorp, verwierven zooveel bijval, dat alles gebisseerd moest worden. Alle medespelenden, maar in het bijzonder de heeren Tilburgs en Antonissen vervulden hun rollen met echt Brabantsch dialect.

Twee nieuwe tafereelen waren aan de revue toegevoegd, n.l. "Het donkere Zuiden van 1880" en "Het nieuwe licht van 1930". Zij lieten de tegenstellingen zien van de Brabantsche industrie in dit tijdvak. In 1880 verkeert deze in ouderwetschen toestand. In 1930 is alles nieuwerwetsch, alles machinaal. Ten toneele komen dan de textielindustrie, kunstzijde, schoenindustrie, kwatta, wereldindustrie Philips enz. Het geheel oogste zeer luiden bijval.

Voor een tombola met zeer fraaie prijzen was zorg gedragen. In de pauze deed de voorzitter der vereeniging, de heer D.A. de Poter, een krachtig opwekkend woord hooren om de vereeniging te steunen door lid of donateur te worden. Hij zette het doel der vereeniging uiteen en de vele voordeelen eraan verbonden. Op 14 Februari 1931 zal weer het jaarlijksche carnavalsfeest in de Willemstraat gevierd worden, voorafgegaan door een optocht door de stad om Prins Carnaval te halen.

De avond werd besloten met een geanimeerd bal, onder leiding van den heer F. Korsel. Muzikale medewerking werd verleend door "The Excelsior Band".

Haagsche Courant, 20 januari 1931

Onder voorzitterschap van den heer D.A. de Poter hield de Noordbrabantsche vereeniging "Ons Brabant" Zondagavond in een der zalen van "Sans-Souci", Regentesselaan een algemeene vergadering. In zijn openingswoord deelde de voorzitter o.a. mede, dat het batig saldo van den feestavond op 14 December verkregen door het groote succes waarmede de revue "Zand er over" was opgevoerd, gestort was in de kas der vereeniging. Deze mededeeling werd met applaus begroet. Tevens deed de voorzitter een krachtig beroep op de leden om krachtig propaganda te maken voor het groote carnavalsfeest 't welk dit jaar op 14 Februari zal plaats hebben in het feestgebouw Willemstraat.

De besprekingen die daarna plaats vonden waren grootendeels gewijd aan het carnaval, toegelicht door de regelingscommissie, de heeren J.A. Antonissen en F.J. Tilburgs. Op den avond van het carnaval zal prins Carnaval van het Stationsplein aan de Hollandsche spoor afgehaald worden en vervolgens in optocht, voorafgegaan door het Juliana Muziekkorps, gebracht worden naar 't feestlokaal. Door een jury zullen dan de verschillende prijzen worden toegekend. Een zeer groot aantal leden gaf zich op om in den optocht mee te loopen.

Tot toneelcommissaris van de afdeeling toneel, onderafdeeling van "Ons Brabant" werd benoemd de heer F.J. Tilburgs. Na nog eenige besprekingen van huishoudelijken aard werd de zeer geanimeerde vergadering gesloten.

Haagsche Courant, 27 april 1931

In een stampvolle zaal in het feestgebouw "De Vereeniging", Willemstraat, heeft gisteravond de Noordbrabantsche Vereeniging "Ons Brabant" een groote feestelijke bijeenkomst gehouden voor de leden en donateurs der vereeniging. Voor den eersten keer verleende de afdeeling tooneel daarbij haar medewerking. De voorzitter, de heer D.A. de Poter, riep allen het hartelijk welkom toe, memoreerde, dat de tooneelafdeeling debuteerde en herinnerde aan den autotocht die op Zondag 14 juni naar Amsterdam en Utrecht zal plaats hebben. Vervolgens zongen allen met begeleiding der muziek het Brabantsche Bondslied van den heer J.Th. Diese. Onder de voortreffelijke en bekwame regie van den heer F.J.C. Tilburgs werd nu opgevoerd "Filmmaniakken", spel van "Gijn en Nonsens" in 4 bedrijven. Zonder iets tekort te doen aan het spel van de personen, die met de kleinere rollen belast waren, moeten met ere genoemd worden de namen van hen, die de hoofdrollen vervulden en wel de heeren J. van der Spank, H.M.A. Votel, L.J.M. Kennis, P. van Straten, F.J.C. Tilburgs, L. van Blerk en de dames Votel en A. Bijmans. Op buitengewone wijze hebben allen zich van hun moeilijke taak gekweten. Vooral het spel van de hoofdpersonen de heeren v.d. Spank en Votel viel zeer te roemen. Zij deden het publiek door hun komische rollen te schaterlachen, dat de zaal ervan dreunde. Op kostelijke wijze hebben allen zich geamuseerd. Meermalen moest er gehaald worden. Aan het slot van het stuk brak er een donderend langdurig applaus uit als belooning voor hetgeen gepresteerd was.

De voorzitter dankte allen in het bijzonder den regisseur, den heer Tilburgs. De verwachtingen waren verre overtroffen. De dames mochten een welverdiende bloemenhulde in ontvangst nemen. De heer Tilburgs dankte voor de hulde.

Op voortreffelijke wijze werd muzikale medewerking verleend door de jazzband "The Excelsior", onder leiding van den heer W. Toonen. Een zeer geanimeerd bal onder leiding van den heer L.J.W. Kennis was een waardig besluit van dezen goed geslaagden avond.

Haagsche Courant, 10 november 1931

Zondagavond heeft de Noordbrabantsche vereeniging "Ons Brabant" het winterseizoen ingezet met een groote feestelijke bijeenkomst in het feestgebouw "De Vereeniging", Willemstraat, waarvoor van de zijde der leden en donateurs een zeer groote belangstelling bestond. De zaal was tot in alle hoeken bezet. Opgevoerd werd het bekende tooneelstuk van Jan Fabricius "Dolle Hans", Indo-drama in drie bedrijven, onder regie van den heer F.J.C. Tilburgs.

De voorzitter van "Ons Brabant", de heer D.A. de Potter, deelde in zijn hartelijke begroetingsrede mede, dat de vereeniging na een 6-jarig bestaan er uitstekend voorstond en dat met blijmoedigheid het zevende vereenigingsjaar kon worden ingegaan. Tevens wees hij op den grooten feestavond, die op 26 December (2en Kerstdag) in den Dierentuin gehouden zal worden, gecombineerd met het Julianakorps. Hierop had de opvoering van het tooneelstuk plaats, dat inderdaad een buitengewoon succes had en waarbij de verwachtingen verre werden overtroffen, temeer, daar dit stuk gewoonlijk door beroepsartisten vertoond wordt. Noemen wij in de eerste plaats den bekwamen regisseur, den heer Tilburgs, die de hoofdrol vervulde. Hij was de ziel van het stuk en kweet zich van zijn taak als Hans Hartman op meesterlijke wijze. Zijn succes was buitengewoon. Speciale vermelding verdient het eerste optreden op groot-tooneel van mevr. C. Kennis, die als Jolanthe boeiend spel vertoonde. Ze ging in haar rol geheel op. Een bijzonder compliment ook voor den heer L. Kennis, die als controleur Does in Indië zijn rol op uitnemende wijze vervulde, terwijl ook het spel van den heer P. van Straaten als majoor De Weert en van den heer H.M.A. Votel zeer verdienstelijk genoemd mag worden. De ondergeschikte rolletjes waren uitstekend toevertrouwd aan de heeren J.A. v.d. Spank als Tiemersma, sergeant, Domburg als commandant der wacht en G. Schreiner als fuselier.

Na ieder bedrijf, en in het bijzonder na het tweede bedrijf, had er een stormachtig applaus plaats. Na afloop der voorstelling betrad de heer de Potter het podium, om allen medewerkenden hartelijk dank te betuigen voor hun keurig spel. Vooral huldigde hij de heer Tilburgs voor zijn krachtadig initiatief. Mevr. Kennis, die gecompimenteerd werd met haar debuut, ontving bloemen. Een tombola ter versterking der kas bevatte vele en keurige prijzen. Het feest werd besloten met een bal onder leiding van de heeren Kennis en Franssen, dat het feestvierend publiek op zeer geanimeerde wijze tot diep in den nacht bijeen hield.

Na het openingswoord van den voorzitter werd met groot enthousiasme het bondslied van "Brabant" gezongen, onder leiding van den componist den heer J.Th. Drese. "Ons Brabant" kan op een schitterend geslaagden feestavond terugzien.

Haagsche Courant, 14 november 1932

Volksaard verloochent zich toch nooit en nergens. De Haagsche Brabander heeft dezelfde blijde kijk op het leven als zijn stamgenoot in de Zuidelijke provincie. Die volksaard maakt de feestavonden van "Ons Brabant" zoo genoeglijk. Waar zal het gebeuren, dat een paartje reeds voor den aanvang van het feest tusschen de stoelen een dansje maakt, zoals gisteravond in de "Vereeniging".

De voorzitter van "Ons Brabant", de heer F.J.C. Tilburgs, opende het eerste feestelijke bijeenzijn met een gemoedelijk welkomstspeechje. Onmiddellijk hierop ging het doek vaneen voor het eerste bedrijf van 't tooneelstuk "In uniform" van J. van Randwijk. De vlotte opvoering van het detectivespel had aller aandacht en aan het einde werden de medewerkers hartelijk toegejuicht. De dames kregen mooie bloemen. Zeer verdienstelijk spel zagen we van de heeren Tilburgs en Kennis, resp. als huisknecht en rechercheur en van mej. Van Seuren als Virginia. Ook voor het spel der overige dames en heeren hebben we niets dan lof. Het was een geslaagde voorstelling. In de pauze sprak nog de secretaris, de heer v. Seuren, een krachtig propagandawoord tot de talrijke aanwezigen.

Natuurlijk was er "bal na". Onvermoeid lokten "The Dutch Serenaters" tot den dans en even onvermoeid zwierden de leden van het groote Brabantsche gezin over den dansvloer. Het was laat eer het klokje van scheiden sloeg.

Haagsche Courant, 19 december 1934

Zondag hield “Ons Brabant” een zeer geslaagd boerenbal in “De Willemstraat”. Daar ongeveer alle leden en donateurs aanwezig waren, was de zaal meer dan vol. Dit deed evenwel aan de stemming geen afbreuk. Het spreekwoord “Er gaan veel makke schapen in een hok” werd hier bewaarheid. Reeds dadelijk zat de stemming er danig in, die haar hoogtepunt bereikte toen het op dien avond te installereen fanfarecorps “De Graspiepers” zijn entrée maakte met het verenigingslied. Directeur v.d. Sprank, die met een paar armen als molenwieken stond te dirigeren, smaakte het genoeg met zijn corps een daverend applaus te oogsten, vooral toen hem door den voorzitter, den heer Tilburgs, een medaille en lauwerkrans (bestaand uit 1e klas boerenkool) werd aangeboden. Dit corps is het derde van dien aard in Nederland en het eerste boven den Moerdijk. Het was weer zoo’n echte leutige Brabantsche avond met een echte carnavalsstemming, die in dezen somberen tijd, den mensch de narigheid voor een paar uur doet vergeten.

Het is jammer, dat dergelijke avonden zoo gauw om zijn, want toen de W.I.K. band onder eminente leiding van den heer Pool om 12 uur stopte, had nog niemand zin om naar huis te gaan. “De Graspiepers” hielden er daarom na dien tijd nog een uurtje de hos-stemming in, waarna ieder moede gelachen en gedanst, noode maar voldaan huiswaarts keerde.

Het secretariaat der vereniging is gevestigd v.d. Vennestraat 136.

Toen Frans met zijn gezin van Strijp naar Den Haag verhuisde ging hij eerst wonen aan de Schedeldoekshaven 11 (vanaf 13 mei 1919). Daarna verhuisde hij nog enkele malen:

11 juli 1921:	naar de Van Koetsveldstraat 25;
20 augustus 1924:	naar de Vaillantlaan 487;
9 september 1933:	naar de Kazernestraat 110;
15 april 1936:	naar de Haagweg 34 in Rijswijk;
11 november 1936:	naar de Weimarstraat 206 in Den Haag;
2 juni 1938:	naar de Loosduinseweg 919;
30 maart 1939:	naar de Rhododendronstraat 85.

Op 21 augustus 1936 sprak de Arrondissementsrechtbank in Den Haag zijn faillissement uit. Het werd op 24 september 1936 wegens gebrek aan actief opgeheven.

Henricus (Harrie) Franciscus Joannes, kleermaker, oudste kind van Frans en Maria, ging na zijn huwelijk op 9 maart 1938 in de Denneweg 122 in Den Haag wonen. Een half jaar later, op 8 november 1938, verhuisde hij naar de Van Aremberglaan 145 in Voorburg. In 1943 werd hij veroordeeld voor een omvangrijke zwarte handel in textiel. Zie ook:

1943 Henricus (Harrie) F.J. Tilburgs (1913-1973) veroordeeld voor zwarte handel in textiel.

1957 Willemijntje Tilburgs-de Vries (1916-1996) overleeft poging tot doodslag.

Kunstverzamelaar?

In 2018 werd Huub Tilburgs (1948) benaderd door een studente, die voor het Rijksmuseum in Amsterdam naspeuringen deed naar de herkomst van kunstwerken uit de eigen collectie. Het ging om een tekening van een bloem met een vlinder, die in 1695 was gemaakt door Maria Sibylla Merian. Deze tekening was in 1947 door het Rijksmuseum voor 250 gulden gekocht van F.J. Tilburgs uit Den Haag. Uit nader onderzoek is gebleken dat dit Frans Tilburgs (1889) was. Het blijft echter een raadsel hoe een Haagse kleermaker, die in 1936 nog failliet ging, in het bezit is gekomen van een kostbaar kunstwerk. Misschien had het te maken met de zwarte handel in textiel van zijn zoon Harrie tijdens de Tweede Wereldoorlog, want die had een deel van zijn winst belegd in sieraden en aandelen.

Overigens was Maria Sibylla Merian een bijzondere vrouw. Zij werd in 1647 geboren in Frankfurt am Main en overleed in Amsterdam in 1717. Naast kunstenares was zij entomologe; zij bestudeerde planten en insecten en maakte daarvan gedetailleerde tekeningen. In 1699, op 52-jarige leeftijd, maakte zij een reis naar Suriname om daar bloemen en insecten te bestuderen en te tekenen.

Op 27 augustus 1958 overleed Frans' echtgenote Maria Hendrika Roijackers. Frans hertrouwde in maart 1959 in Den Haag met G.P.W. van Alphen. Verdere gegevens zijn voornamelijk niet bekend.

